

Óvodából az iskolába

AZ ISKOLAÉRETTSÉG KRITÉRIUMAI

Szülők számára készített tájékoztató füzet,
mely segít eligazodni
az iskolaérettség kérdéskörében

Óvodából az iskolába

AZ ISKOLAÉRETTSÉG KRITÉRIUMAI

KIADVÁNY SZÜLŐK SZÁMÁRA

Szülők számára készített tájékoztató füzet,
mely segít eligazodni az iskolaérettség kérdéskörében

SZERKESZTŐK:

Tófalvi Renáta
Birgán Nikolett

Pacsirta Fejlesztőház és a Mosolykulcs Képességfejlesztő Központ a komplex fejlesztésért

A KÖTET SZERZŐI:

Tófalvi Renáta

konduktor- óvodapedagógus, kognitív idegtudós

Birgán Nikolett

gyógypedagógus, logopédus

Nemesvári Edit

testnevelő, gyógytestnevelő, úszóedző

Zeke Lilla

konduktor- óvodapedagógus

Kelner Orsolya

tanító

Vécsei Szilvia

pszichológus

LEKTORÁLTA:

Antal-Valecsik Zsófia

gyógypedagógus

TERVEZŐSZERKESZTŐ:

Dani-Pataki Bernadett

Tartalomjegyzék

Előszó	5
Bevezető	6
A mozgás területe	8
Kezdjük a nagymozgások áttekintésével	9
Kognitív terület	18
A beszéd területe	26
Pszichés-szociális terület	30
Iskolaéretlenség ellenőrző lista	43
Óvónői tanácsok az iskolára való felkészüléshez	46
Járjunk-e iskolaelőkészítő foglalkozásra, fejlesztésre?	51
Köszönetnyilvánítás	54

Előszó

Fejlesztőházunk 2017 óta tart komplex fejlesztést 0-12 év közötti gyermekeknek. Az iskola előtti év nagyon fontos a családok számára, különösen az elsőszülött esetében. Sokszor elképzelni sem tudjuk szülőként, hogy micsoda változás éri a kicsit, amikor az óvodából az iskolába lép.

Az évek alatt több száz család vett részt fejlesztőházunkban valamilyen módon az iskola-előkészítő programjainkon (vizsgálat, foglalkozás, fejlesztés, tábor). Megnyitásunk óta számtalan kérdés érkezett a szülőktől.

Ki az iskolaérett gyermek? Kihez fordulhatunk, ha kérdéseink vannak? Hogyan tudjuk segíteni gyermekünket az iskolára való felkészülésben? Mi van abban az esetben, ha halasztani szeretnénk?

Ebben a publikációban ezekre a kérdésekre válaszolunk. A kiadvány azért készült, hogy **mankót nyújtson** a családoknak az iskolára való felkészülésben és a sikeres iskolakezdésben.

Fejlesztőház vezetőkként azt tapasztaljuk, hogy a **szülők tudatosak, nyitottak és hiteles információkat keresnek** az iskolaérettiséggel kapcsolatban. Ebben a kiadványban a legfontosabb pontokat szedtük össze, több tapasztalt szakember bevonásával.

Bízunk benne, hogy a szülők segítségére leszünk ezzel a tájékoztató füzettel.

Jó olvasást kívánunk:

Tófalvi Renáta,

a Pacsirta Fejlesztőház vezetője, és

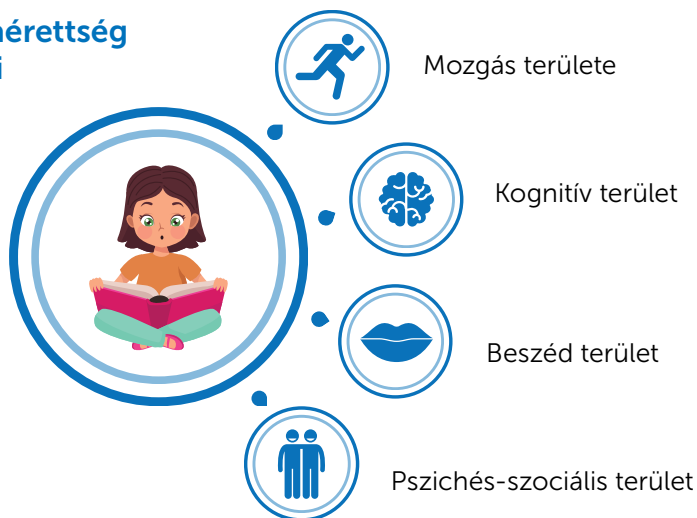
Birgán Nikolett,

a Mosolykulcs Képességfejlesztő Központ vezetője.

Bevezető

Első lépésként, nézzük meg, hogy milyen területeken érdemes megfigyelni a gyermekünket az iskolaérettség szempontjából.

Az iskolaérettség feltételei

Egy gyermek akkor mondható iskolaérettnek, ha mind a 4 készségterületen **az életkorának megfelelően teljesít:**

- **a mozgás,**
- **a kognitív,**
- **a beszéd,**
- **és a pszichés-szociális területen is.**

Bármely készségben tapasztalt elmaradás megnehezítheti a sikeres iskolakezdést.

A **beszéd** a kognitív funkciók részének tekintendő, de az érthetőség kedvéért a kiadványban ez most külön fejezetet kap – ezzel is szeretnénk kiemelni a fontosságát.

A továbbiakban az egyes területekre részletesen kitérünk, és elmondjuk, hogy pontosan mi is várható el egy iskola előtt álló gyerektől, illetve kifejtjük, hogy miért is annyira fontos, hogy az adott terület megfelelően működjön.

A mozgás területe

- Egyensúly
- Mozgáskoordináció
- Finommozgások
- Elemi mozgások
- Szemmozgás, fixálás
- Szem-kéz koordináció
- Ruganyosság, ugrások
- Szem-láb koordináció
- Testséma
- Téri tájékozódás
- Izomtónus, tartás

Szülőként egyre gyakrabban hallhatjuk, hogy a **mozgás az alapja mindennek, így a tanulásnak is**. Nagyon fontos, hogy az iskola előtti években megfelelő módon támogassuk gyermekünk mozgásfejlődését.

A mozgást két nagy kategóriára tudjuk bontani:

- **nagymozgás**
- **finommozgás** (vagyis az ujjak ügyesedése)

Kerzdük a nagymozgások áttekintésével

Az iskola előtt álló gyermekekre jellemző, hogy **a mozgás a lételem**. Képes **összetettebb mozgásformákra**, amennyiben van lehetősége ennek gyakorlására. Gondolunk itt a *fára mászásra*, a *mászókák meghódítására*, a *különféle bonyolultabb mozgásformák kivitelezésére (bukfenc)*.

A gyerekek ebben az életkorban kifejezetten kedvelik a **sportokat** is. Lehetőségtől függően a csemeték elsajátítják a különféle sportok alapjait és ezt örömmel űzik. Ilyenek a labdajátékok (például foci), a síelés, a tollasozás, a lovaglás, az úszás, a karatézás, a tánc és a balett. Olyan sportot választunk, amit a gyermek is szívesen végez. **A gyermekünk habitusától függ, hogy inkább csapatjátékot szeret (pl.: foci), vagy egyéni sportokat (pl.: úszás).**

Érdeemes szülőként a szemetek előtt tartani, hogy a gyermek napja is 24 órából áll, melynek csak egy része a sport. Nagyobb része legyen **szabad játék, szabadban eltöltött mozgás, közös játék és játszótérezés**. A kevesebb néha több alapon nem érdemes minden délutánt „teletönni” különórakkal, fontos az iskolára készülő gyermeknek pihenőidőt is hagyni délutánonként.

Az úszással mindenképp ismertessétek meg a kicsit. A mai világ szinte elengedhetetlen része, hogy tudjunk úszni. Gondoljunk csak a nyaralásokra, amit előszeretettel töltünk vízpart mellett, így fontos a gyerekek minél hamarabb kialakuló vízbiztonsága. Ezen felül ez a tevékenység pozitívan hat az általános izomtónusra, testtartásra és az egészséges életmódra nevelés része is. Felőttként is el lehet sajátítani ezt a sportot, bár olyankor már sokkal több időt és energiabefektetést igényel.

A gyerekek nagyon szeretik a különböző **járgányokat**, otthoni mozgásos eszközöket. Ebben az életkorban szinte már mindent kipróbálnak, és kisebb segítséggel ügyesen ráéreznek azok használatára. Ilyen pl.: a bicikli, a roller, a görkorcsolya, gördeszka stb...

A **szabadban eltöltött idő** kiemelten fontos, mely lehet *játszótérezés, sétálás, vagy akár kirándulás*. Ha tehetjük, *látogassunk változatos játszótérekre a gyermekkel*. Minden játszótér más-más mászókat, hintát és csúszdát rejteget, melyet a lurkók szívesen felfedeznek. Ilyen korban már fontosak a kortárs kapcsolatok, így ha tehetjük, tartsuk szem előtt, hogy melyik

barát melyik játszóteret látogatja meg, ezzel lehetőséget biztosítva a közös játéokra.

Hétvégenként, vagy szünetekben szervezzünk *közös kirándulásokat* gyermekbarát helyekre. Ezekben a helyeken a lurkók új *terepviszonyokkal* ismerkedhetnek meg, mint például fel- és lesétálás/mászás, átugrás, átlépés.

Az egészséges gyermek mozgása **megfelelő környezet, mozgástér, támogatás, biztatás és szükségszerű korlátok mellett jól fejlődik, és az iskolára kellően koordinált lesz. Megfelelő izomerővel fog rendelkezni, egyre ügyesedik, és a legtöbb mozgásos (és egyéb) terület is beérik, a „helyére kerül”.**

Nézzük az egyes területeket:

Egyensúly - statikus, dinamikus

Dinamikus egyensúly alatt azt értjük, mikor *a gyermek mozgásban van*; fut, felmászik, lemászik, lecsúszik, szívesen hintázik és képes magát egyedül hajtani.

A hintákon nem szédül el (főleg a körkörös haladó eszközökön) túl hamar, és ha el is szédül, az viszonylag könnyen rendeződik, nem jár egyéb tünettől (például hányással, rosszulléttel).

Szülőként arra lehetünk figyelmesek, hogy gyermekünk mennyire ügyesen, gyorsan, könnyen hódít meg új játszótereket, azokat mennyire szívesen próbálja ki.

A **statikus egyensúly** azok a tevékenységek, amiket *egyhelyben végzünk*.

Ez egy könnyen mérhető dolog (jobb és bal lábon állás). Erre az iskolában azért van óriási szükség, mert a legtöbb *tanórán a gyermek egyhelyben ül*. Tehát ez a „legtöbbet” trenírozott terület lesz a suliban.

Elemi mozgások, állatutánzások, járások

A gyermek *végző járásképe* 6-8 éves kora között alakul ki. Megfelelő járásnál sarokról elgördülve, lábujjhegyre érkezve lépked.

Járása ritmusos, sarkát képes letenni és ellentétes karmozdulatokat kapcsol a láb mozgásához. 6-8 éves korban már úgy jár, mint egy felnőtt.

Képes váltott lábbal, kapaszkodás nélkül fel- és lefelé is *lépcsőzni*.

A terepviszonyok nem okoznak neki problémát.

Futása gyors, dinamikus, jól koordinált és képes futás közben hirtelen megállni, irányt változtatni.

Ismeri és szeretettel, pontosan, jól koordináltan, *megfelelő izomerővel* végzi a *különbéféle állatok mozgásának másolását*, illetve a különböző járásokat: nyuszi-, medve-, pók-, rák-, kutya-, sarokjárás, tyúklépés, békajárás, lábujjhegyen járás.

A csecsemőkorában elsajátított mozgásformákat könnyen, lendületesen, megfelelő iránytartással képes kivitelezni. Ide tartoznak: gurulás, kúszás, mászás.

Egyensúlyvesztés és kapaszkodás nélkül képes helyzetet változtatni (leül, feláll).

Szem-kéz, szem-láb koordináció, labdaüggyesség

A szemét és a lábát, illetve a szemét és a kezét megfelelően összehozhatja mozgás közben.

Szívesen és ügyesen játszik **labdajátékokat**; pl.: kidobót, labdafogót.

A neki dobott labdát könnyen elkapja, megfelelő izomerővel (tehát se nem túl „lágyan”, se nem túl „durván”), pontosan célozva visszadobja.

A labdát képes a domináns kezével (jelentése: lásd lejjebb) *pattogatni*.

Kisebb *akadályokat könnyen átlép*, keveset botlik meg, nagyon ritkán esik el.

Esésnél megvan a megfelelő védekező reflex: előreesésnél karjaival kitámaszt, hátraesésénél a hátát gömbölyíti és a fejét behúzza a mellkasához.

Téri tájékozódás

Ez egész egyszerűen azt jelenti, hogy *ügyesen tájékozódik a térben*.

Például: ismert útvonalakat megjegyyez fejből (az óvodából hazavezető utat ismeri). El is tudja mondani, hogy jobbra, balra, előre kell tartani az adott útszakaszon.

Ügyesen eligazodik otthon is. Nem okoz neki problémát megtalálni a saját játékeit, vagy éppen egy olyan kérést teljesíteni, hogy „tedd a cipődet a szekrénybe”.

Szülőként fontos belegondolni abba, hogy gyermekünk egy új intézménybe kerül. Feltehetőleg ez már sokkal nagyobb lesz, mint az óvoda. Sok iskolába a szülő nem mehet be a gyermekével (maximum az első napokon) és itt már a tanító néni sem kísérgeti a gyerekeket, mint az óvodában.

A gyermeknek viszonylag gyorsan *meg kell jegyeznie a számára legfontosabb útvonalakat: hogy hogyan jut el a teremhez, a legközelebbi mosdóhoz, valamint az udvarra vezető utat is*.

Ha tehetjük, akkor sétáljunk az óvodába a gyermekünkkel (azaz ne autóval menjük). Ha ez nem kivitelezhető, akkor keressük meg azokat a lehetőségeket, ahova gyermekünkkel sétálva megyünk (pl.: játszótér vagy a pékség).

Szemek együttmozgása, fixálás

A szemgolyót *6 szemmozgató izom veszi körbe*, ami ugyanúgy „erősödik”, mint bármelyik másik izomcsoportunk. *Ezek mozgatják a szemet, és az agyunk segítségével tudjuk a két szemgolyót együtt mozgatni*.

A megfelelő szemmozgás alapfeltétele a megfelelő olvasásnak, írásnak és tanulásnak.

A másik nagyon fontos készség a szemünkkel, hogy képesek legyünk *egy pontra fókuszálni* és a tekintetünk nem jár „fel-alá”.

Kutatások igazolják, hogy nehezebben fókuszálnak (fixálnak) azok a gyermekek, akik túl sok időt töltenek okoseszközök használatával. Az okoseszközök alapvetően vibráló szemmozgást kívánnak meg: itt felugrik valami, aztán az ellentétes oldalon is. A szemünk ennek megfelelően egy cikázó mozdulatot hajt végre telefonozás közben.

Az íráshoz, olvasáshoz pedig egy balról jobbra történő szemmozgásra és közben pontos fixálásra van szükségünk.

Flexibilitás: ruganyosság, ugrások

A gyermek könnyen, dinamikusan, megfelelő izomerővel képes a magasból leugrani; pl.: lépcsőről, padkáról.

Képes elugrani a talajtól.

Amennyiben van lehetősége kipróbálni és megtanulni, képes ugrálókötelezni, ugrálósákban ugrálni, ugróiskolázni.

A legtöbb gyerek nagyon szeret ugrálni. Ha erre nincs máshol lehetősége, akkor a kanapén teszi ezt meg.

Szülőként sokszor tiltjuk ezt, mert egyrészt tönkretelheti a gyermek a berendezést, másrészt pedig földre érkezéskor zavarhatja az alattunk lakót. A tevékenység tiltása helyett jó megoldás lehet, ha kialakítunk egy „ugráló sarkot” a gyermeknek, pl.: a földre helyezett matraccal, ahol nyugodtan ugrálhat.

Izomtónus, testtartás, megfelelő ülés

Szülőként nagy felelősségünk van abban, hogy felismerjük, gyermekünk testtartása megfelelő-e. Ebben egészen biztos, hogy segítségünkre lesz a védőnő/ házi orvos.

A sok szabadban végzett mozgás, a különféle sportok mind segítségére vannak a gyermeknek abban, hogy megfelelően megerősödjön az izomzata és egészséges tartása alakuljon ki.

Testtartását, izomtónusát nem támogatja, ha túl sokat ül tévé, laptop vagy egyéb „kütyü” előtt. Napi maximum 1 óra javasolt 2 éves kor fölött, az alatt 0 perc (WHO).

Nagyon fontos, hogy megtaláljuk a gyermekünk számára a megfelelő *ülőalkalmatosságot* is – tehát egy ergonomikus gyermekszéket és egy hozzá jól illeszkedő íróasztalt.

Amennyiben a csemeténk igényli, támogassuk meg az iskolai ülését például ülőékkal, nagylabdával.

Testséma, jobb-bal oldal megkülönböztetése

Jó, ha a gyermeknek egészen kicsi kora óta tanítjuk, hogy *melyik testrészét hogy hívják, és az melyik oldalon van*. Öltözködés, pelenkacsere, fürdés már babakorban is megfelelő alkalom erre.

Az iskola előtt álló gyermek a saját testén *könnyen tájékozódik*. Ismeri az egyszerűbb (láb, fej) és a bonyolultabb testrészeit is (könyök, boka). Ezek mellett tisztában van az érzékszerveivel és azt is tudja, hogy melyiket mire használjuk (pl. szem-látás).

Önmagán is és a térben is könnyen tájékozódik. Tudja, hogy mi esik tőle előre, hátra, jobbra vagy éppen balra.

Gondoljunk csak bele abba, mit tesz akkor a gyermek, ha a tanító azt kéri tőle, hogy tegyen mindent a pad jobb vagy éppen bal oldalára.

Szülőként ezt úgy tudjuk támogatni, hogy a gyermeknek megmutatjuk, hol van a szíve, ezzel elősegítve a bal oldal megjegyzését, vagy éppen kap egy karkötőt az egyik kezére.

Amennyiben van már saját íróasztala, helyezhetünk ki különböző matrikákat, ezzel is jelezve a gyermeknek a jobb és a bal oldalt.

Finommanipuláció (ujjak ügyessége) és ceruzafogás, dominancia

Kezdjük azzal, hogy mit jelent, a „**dominancia**”.

Ez egész egyszerűen annyit tesz, hogy a **gyermek jobb- vagy bal-kezes**.

Különbé skálák vannak, amik elfogadottak abban a tekintetben, hogy mikorra kell a kezességnek kialakulni.

Mivel a magyar gyermekek általában 6 évesen mennek iskolába, ezért azt szoktuk jelezni a családoknak, hogy legkésőbb **4,5-5 éves korára (iskola előtt egy tanévvel) legyen kialakult dominancia/kezesség.**

Ez azért fontos, mert a domináns kéznek **meg kell ügyesednie, erősödnie** az iskoláig és ez nem megy egyik napról a másikra. Legalább egy tanév szükséges ehhez.

A gyermek az ügyesedést, erősödést spontán helyzetekben teszi, pl.: **rajzolás** közben.

Rajzolásnál a szülőnek azt kell látnia, hogy a gyermek csuklóból indítja a mozdulatait, a teljes papírra képes rajzolni és mindezt mindkét szemével figyeli. A másik kézre is szükség van, hiszen az a segítőkész, ezzel fogja lefogni a lapot a rajzolásnál.

Ezek a spontán helyzetek készítik elő a gyermeket arra, hogy az iskolában megtanuljon írni és olvasni is.

Érdemes segíteni a gyermeket *megfelelő ceruzával, ha szükséges akár ceruzafogóval is.*

Rengeteg „*ujjúgyesítő*” játék és mondóka van (pl.: csipp csipp csóka), amit a gyerekek egymás között is szívesen játszanak. Ezek remekül edzik az ujjakat.

Mindemellett pozitívan hatnak az ujjak ügyesedésére azon *hétköznapi tevékenységek*, amiket szintén nagy örömmel végeznek a gyermekek; pl.: *közös sütés-főzés, gyöngyfűzés, hajfonás, legózás.*

Pár szót kell ejtenünk a **kétkezességről**, és az eszközhasználatról is.

A legtöbb tevékenységünk a hétköznapiakban *kétkezes* (cipőkötés, cipzár felhúzás, étkezés). Érdemes gyermekünkkel a *különböző eszközhasználatot gyakorolni* (pl.: evőeszközök). Fontos odafigyelni arra, hogy csak olyan ruhadarabot vásároljunk neki az iskolába, amivel egyedül is ügyesen elbánik. Persze otthon mehet a gyakorlás pl. a cipőfűzővel, de az iskolai használatra első körben tépőzáras cipőt vásároljunk.

Az első sport lehet az úszás

Nem meglepő, ha sokak szerint az *úszás sok más sportággal szemben prioritást érdemel*. Teljesen jogos igény az, hogy ez a mozgásforma, sportmozgás az elsők között legyen, amelyet a gyermek kipróbál és megtanul.

Magát, az *oktatást sok tényező befolyásolja*, mint pl. a gyermek érettsége, hozzáállása, motiváltsága. Az otthonról hozott minták és hallottak is nagyban befolyásolják a sportoktatás sikerességét. *A túlféltés és a túlzott elvárások sem célravezetőek.*

A gyerekek koncentrációja kb. 4 éves kortól már elég fejlett ahhoz, hogy a lényegi információk célba érjenek.

Természetesen az *oktatás játékos* formában zajlik, leginkább a *vízhez szoktatásról* beszélünk ilyen kicsi gyerekeknél, de szükséges bizonyos mértékű fegyelmezettség a sikerhez.

Azt mindenképpen tudni kell, hogy **az úszásoktatás folyamatát nem lehet siettetni**, az idegrendszer érettségi szintje elé nem tudunk menni. Ha bármilyen lemaradás van a mozgásfejlődésben, vagy egyéb területen (figyelemkoncentráció, szabálytartás), akkor valószínűleg az úszásban is elő fog jönni a probléma. Egy normál fejlődési ütemű gyermek sem tanul meg varázsütésre úszni.

Rendszeresség és kb. 2-3 tanév kell ahhoz, hogy legalább két úszásnemben úszni tudjon valaki.

Ha valamely elmaradással állunk szemben, akkor elsősorban egy pontos diagnózis szükséges, amelyet szakember állít fel, majd ahhoz képest kell a gyermeket fejleszteni és sportra járatni. *Csak az úszásoktatás/ sport/ mozgásfejlesztés önmagában valószínűleg nem fog megoldást hozni.* A szakemberek, szülők, pedagógusok együttműködése, kommunikációja a legcélravezetőbb ilyen esetben, és ez az, ami a gyermek érdekeit leginkább szolgálja.

Az úszás már a mai modern ember életének a része. Nagy előnyt élveznek azok a gyerekek, akik már egész kicsi korban találkoznak az úszással, azokkal szemben, akik csak felnőttként próbálkoznak ezzel a tevékenységgel. Mindamelllett, hogy ez egy remek élmény a gyermeknek, *pozitívan hat az általános izomtónusra, a testtartásra és az egészséges életmódra nevelés része.*

A mozgás területe

Nem lesz minden gyerkőcből úszóbajnok, ami nem is baj. De óriási magabiztosságot ad a gyermeknek és az egész családnak, hogy *a kicsi megfelelő biztonsággal mozog a vízben*. Ez egy olyan élmény, amit érdemes megélni, és ehhez fontos mielőbb megszerettetni a csemetével a vizet.

Kognitív terület

Érzékelés

Észlelés

Gestalt látás

Alak-háttér
megkülönböztetés

Íránykövetés

Figyelem

Emlékezet

Gondolkodás

Auditív

megkülönböztetés

Képzlet

Soralkotás

Átfordítási képesség

Analízis-szintézis

Általános tájékozottság

Számolási készség

A kognitív terület megfelelő működése elengedhetetlen ahhoz, hogy a körülöttünk lévő világot megismerjük, a minket érő információkat feldolgozzuk, és gondolkodási tevékenységet végezhessünk, mely által a megszerzett tudásunkat felhasználjuk. Ezek a képességek teszik lehetővé az értelmi működést.

Általános tájékozottság

Egy 6 éves gyermek általában már **széleskörű ismeretekkel** rendelkezik a világról.

Ez azért fontos, hogy ebbe a tudásba új ismereteket tudjon majd beépíteni az iskolai tanulás során. Ismeri a **saját adatait**, pl. el tudja mondani a teljes nevét, szülei nevét, lakcímét, születési dátumát, és azt, hogy mivel foglalkoznak a szülei. Ismeri az **évszakokat, napszakokat, a napok váltakozását**. Enélkül bizonytalanságban, nyugtalanságban érezheti magát, az iskolai életre egyelőre még éretlennek bizonyul.

A figyelem koncentrációja

Az iskolakezdéshez közeledve a gyermekek **figyelme kitaróbbá válik**, képesek **elmélyülni** egy-egy játékban hosszabb ideig is, képesek végigvinni egy cselekvéssort anélkül, hogy egy újabb inger elterelné a figyelmüket. Vannak azonban olyan gyermekek, akik nehezen figyelnek tartósan egy dologra, gyakran váltanak tevékenységeket még ebben az életkorban is. Ezeknek a gyerekeknek kivizsgálásra, és fejlesztésre van szüksége.

A figyelemkoncentráció a lényeges információkra való odafigyelés, és a lényegtelen ingerek kiszűrése.

Ha minden lényegtelen inger pl. madáracsicsérgés, légkondicionáló, elvonja a figyelmét, az komoly gondot okoz majd az iskolai tanulás során.

A koncentrált figyelem minden tanulási folyamat alapja, ha nem tudja megfigyelni a környezetét, nem is fogja tudni utánozni azt, ami tőle elvárt.

A **6-7 éves gyermekek 15 percig képesek figyelni egy feladatra**. A tevékenységek gyakori váltásával ez fenntartható hosszabban is. Emellett az is lényeges, hogy a **figyelmüket meg is tudják osztani**, és egyszerre több dologra tudjanak odafigyelni, pl.: arra, amit mond a tanító, és arra is, hogy közben ránézzenek a táblára és írjanak a füzetükbe.

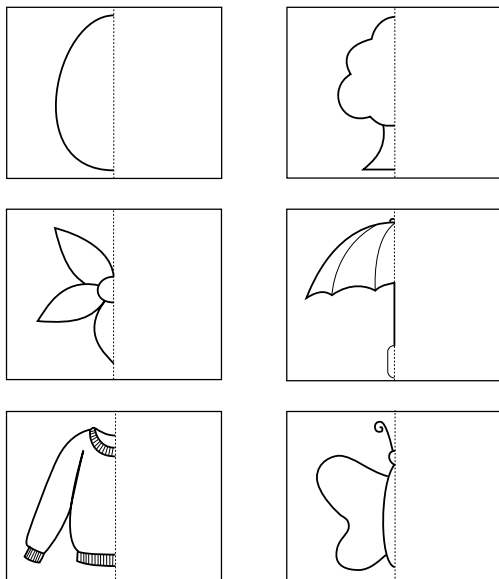
Vizuális észlelés, érzékelés

A gyermek vizuális észlelése eleinte egyfókuszú (egy dologra tud figyelni egyszerre). Ez iskoláskorig megszűnik, és képessé válik a gyermek **több tulajdonság egyidejű figyelembevételére**, például *forma, méret, felület, nagyság, szín*. Egyúttal képessé válik hatékonyan egybevetni az egyazon tárgyról különböző érzékszervi csatornákon (szem, fül, tapintás...) befolyó információkat, gazdag tartalmú mentális reprezentációkat (képzzeleti/fantázia kép) hozva létre.

Az észlelési folyamatokban megnő a térbeli-, és az egyes csatornák közötti *integráció* szerepe.

Gestalt-látás

Ez tulajdonképpen a **rész-egész felismerését** jelenti. Nézzünk egy példát:

Forrás: <https://www.arnyektanar.hu/2021/04/28/iskolaerettseg-kriteriumai-es-az-ezt-megalapozo-reszkepesssegek-4-gestalt-latas/>

A fenti feladat azt mutatja, hogy a gyermek képes-e felismerni az ábrát (és akár kiegészíteni is), amennyiben csak egy része látszódik.

A gestalt látás az olvasástanuláshoz szükséges képesség, amely meghatározza, hogy a gyermek tudja-e a részeket egészként, a betűket szóként érzékelni.

Ha ez a terület gyengébben működik, a betűk összeolvasásának nehézségében fog megnyilvánulni.

Az iránykövetés képessége

Az írás-olvasás elsajátításának folyamatában lényeges, hogy kialakuljon a gyermek azon képessége, hogy a kezével és a szemével követi a balról jobbra való haladási irányt.

Ennek az előfeltétele, hogy tudjon tájékozódni a saját testén, majd a térben. Ha ezek a területek már jól működnek, utána fog tudni a a síkban, vagyis a papíron is jól tájékozódni és követni a megadott haladási irányt (balról jobbra és fentről le). Az iránykövetés szerepe a leírt és olvasott szavakban is megjelenik, ahogyan a **betűk egymás után következnek.**

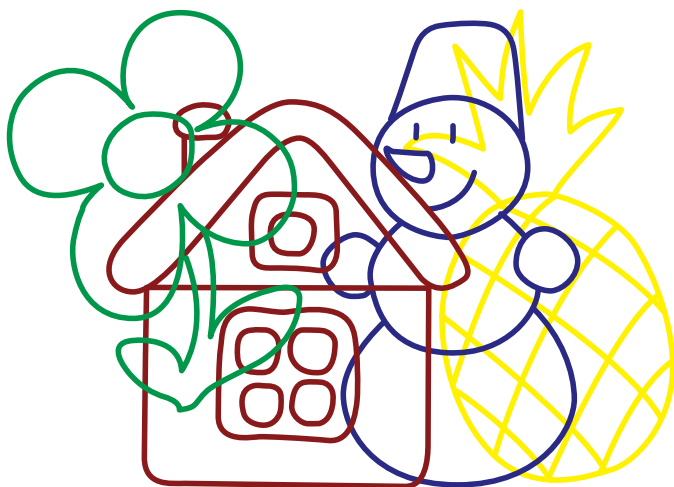
Ha ez a képesség még nem alakult ki, akkor *a gyermek nem képes megfeleltetni a kis- és nagybetűket egymásnak, illetve nem tud nyomtatott szövegből írottat másolni. Ez betűfelismerési, betűtévesztési, helyesírási nehézségekkel járhat.* Az alapja, hogy a gyermek a színeket és formákat felismeri és megnevezi, képes azokat egyeztetni is.

Alak-háttér megkülönböztetése

A látási lényegkiemelő képességet jelenti.

Elrejtett alak felismerése elvont ábrákon, illetve összetett formák részekre bontása és újraépítése, a lényeges információ kiszűrése ábrákból vagy szövegből.

Ezzel a példával tudjuk szemléltetni:

A feladat az, hogy a gyermek képes legyen a különböző ábrákat egymástól elkülöníteni és azokat felismerni.

Ez a képesség azt segíti, hogy a gyerek el tudja választani a fontos dolgokat a zavaró körülményektől.

Ennek a képességnek a hiánya figyelemelterelődést okozhat, ami rontja az iskolai megfelelést. Emellett fontos az azonosságok, különbözőségek felismerése is.

Auditív/ hallási megkülönböztetés

Fontos, hogy a gyermek el tudja különíteni az egyes hangokat egymástól.

Gondoljunk csak bele, mert nem mindegy, hogy „méz vagy mész”. Egyetlen hang megváltoztatása a szó jelentését is módosítja.

Ha ez a képesség hiányos, az komoly helyesírási nehézségeket okozhat. Időnként beszédértési-észlelési nehezítettség, esetenként fül-orr-gégészeti, vagy hallásprobléma áll a háttérben, ezek kivizsgálása szükséges.

Analizálás-szintetizálás

Azt jelenti, képes-e a gyermek hangokra bontani a szavakat, és a hangokból képes-e szavakat összerakni.

Vagyis: a-l-m-a. A gyerekek nagycsoportos koruk végére előszeretettel játszanak olyan játékokat, hogy ki kell találni, hogy melyik szóra gondol ő vagy a felnőtt, és azt a bemutatott módon lebetűzik egymásnak.

Ez az egyik előfeltétele az olvasás, írás megtanulásának, hiszen ha a hallott szavakat hangokra tudja bontani, akkor le is tudja majd írni a hangoknak megfelelő betűket.

Átfordítási képesség (dekódolás, integrálás)

Az egyik érzékelési síkon szerzett ismeret reprodukálása egy másik érzékelési síkon.

Ilyen pl.: amikor a látott, hallott, tapintott vagy emlékképként tárolt ismereteket képi formában jelenítjük meg, vagy írással, ami tulajdonképpen egy jelsor. Ennek a képességnek a hiánya nehézséget okoz a tollbamondásnál, a szóbeli feleletnél és a rajzolás területén is.

Gondolkodási műveletek

Ez teszi lehetővé a beszédet, a fogalmak elsajátítását, a szabályok megfogalmazását, a problémák megoldását és a következtetések levonását.

Alapvető, hogy a gyerek **felismerje az összefüggéseket**, képes legyen **elemi logikai műveleteket elvégezni, helyes ítéletet alkotni, a lényegyet kiemelni.**

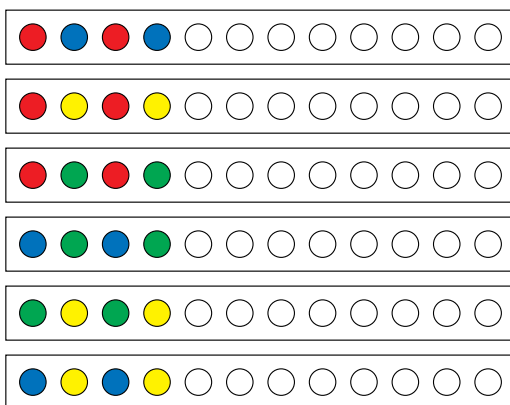
Néhány játék, ami ezt szemlélteti:

- Fejezd be a mondatot: „Télen hideg van, nyáron pedig...”
- Melyik a kakukktojás? alma, körte, spenót, cseresznye
- Barkóba
- Igaz vagy hamis

Soralkotás képessége, ritmikus sor folytatása

A soralkotás azon képességünk, melynek segítségével valamilyen sorozatot – dolgok láncolatát – vagyunk képesek megalkotni valamilyen szabály vagy információhalmaz figyelembevételével.

Nézzünk egy nagycsoportosoknak való példát:

Forrás: Pinterest

Ez a képesség azért fontos, mert az írás és az olvasás is egy betűsor „dekódolása”. Tehát enélkül a képesség nélkül egyetlen gyermek sem tud megtanulni írni és olvasni.

Emlékezet (vizuális/látási- és auditív/hallási) fejlettsége, felidézés képessége

Egy kisiskolás számára feltétlenül fontos a **jó emlékezet**, és az is, hogy amiket a tanórán hallott vagy látott, azt később képes legyen felidézni.

Itt egyszerű mindennapi dolgokra érdemes gondolni. Az iskolás már emlékezetből el tudja mesélni, hogy délelőtt az „a” betűt tanulták, vagy képes felidézni az éneket, amit énekórán hallott.

Alapvető fontosságú a tanuláshoz, az információk **bevéséséhez**, a későbbiekben történő **felidezéséhez**.

Hiányosságai lehetetlenné teszik az ismeretek rendszerré szerveződését, meggátolják az alkotó felhasználást.

Erre a területre érdemes nagycsoportban rengeteg **memóriajátékkal** ráerősíteni – képekkel és szavakkal (például: szólánc alkotása, bevásárlólista vagy képek megjegyzése).

Számolási, számlálási készség

Az iskolaérett gyermek képes **egyesével növekvő sorrendben számolni, tízig tárgyakat számlálni**.

A 10-es számkörben eligazodik. Tárgyak bevonásával már tud összeadást vagy kivonást elvégezni.

A számokat felismeri. Erre azért van szükség, hogy a megfelelő oldalon tudja kinyitni a tankönyveit az iskolában.

Ismeri a **több-kevesebb-ugyanannyi** fogalmát.

Előszeretettel játszanak olyat a gyerekek, hogy "melyik szám a szomszédja, annak a számnak, ami a 4 és a 6 között lakik".

Képes az ujjain megmutatni a számot; tehát 4-nél négy ujját nyitja ki.

Beszéd

A beszédre csak az ember képes, ez a legmagasabbrendű kognitív funkció.

Mivel egy nagyobb egységet képvisel, így külön fejezetben tárgyaljuk.

A beszéd területe

- Artikuláció
- Beszédértés
- Beszédészlelés
- Kifejezőkészség
- Szókincs
- Grammatika

Szókincs, kifejezőkészség

A nagycsoportos kor a gyermekeknél a mesélés intenzív időszaka is: már **hosszabb történeteket megértenek, ők is szívesen mesélnek** élményeikről, időrendben említik azokat.

Az **5 éves** gyerekek beszédére jellemző, hogy **mellérendelő összetett mondatokat alkotnak**, és körülbelül **2000 szót** használnak aktívan.

Egy hallott történetet el tudnak ismételni a saját szavaikkal, a ragozási pontatlanságok egyre csökkennek. Összetett utasításokat is megértenek.

A **6 éves** gyerekek beszédében **ragozási pontatlanságok már nem fordulnak elő**. Képről összefüggően tudnak beszélni, **árnyaltan tudják kifejezni az érzéseiket**, gondolataikat. Aktívan körülbelül **3000 szót** használnak. Megértik az elvont fogalmakat. A megfelelően **fejlett beszédkészség alapozza meg az írott nyelv elsajátítását**.

Artikuláció

Az átlagosan fejlődő gyermekek esetében elmondható, hogy **5 évesen** már majdnem minden **beszédhangot tisztán ejtenek**, csak az *r hang* ejtése tér el, előfordulhat hogy *l* vagy *j* hangot ejtenek helyette. 6 évesen pedig minden beszédhangot tisztán ki tudnak ejteni.

Iskolakezdés előtt fontos, hogy minden beszédhangot tisztán ejtsen a gyermek, hiszen az olvasás és írástanulás során csak akkor tudja megfelelően a betűhöz kapcsolni, ha ki is tudja ejteni.

Ha például „s” helyett „sz” hangot ejt, akkor olvasásnál is „s” helyett „sz” hangot fog ejteni, írásnál pedig „s” helyett, „sz”-t fog leírni. *Gondoljunk csak bele, hogy egy hang/ betű megváltoztatásával más lehet a szónak a jelentése is, ami pedig az egész mondat vagy szöveg megértését nehezítheti (pl.: sál-szál, só-szó).*

Ha a gyermek csak torzít bizonyos hangokat, tehát mondjuk az „sz” hangot úgy ejti, hogy közben kidugja a nyelvét, és egy tompább „sz” hangot ejt, ez inkább esztétikai hiba, az írott nyelvre ez semmilyen hatással sem lesz.

Érdemes azonban ezt is kijavítani logopédus segítségével, mert ez a beszédhiba is adhat esetleg a későbbiekben csúfolódásra okot, és felnőtt korban már nehezebb egy hosszú évek alatt berögzült rossz szokást kijavítani.

5 éves korban minden gyerek logopédiai szűrővizsgálaton vesz részt az óvodában, ahol nem csak a beszédhangok ejtését, hanem a nyelvi területek működését is felméri a logopédus, ezzel kiszűrve az olvasás-írás elsajátítását befolyásoló esetleges elmaradásokat.

Ennek az eredménye alapján ha szükséges, el kell kezdeni a gyermek fejlesztését a sikeres iskolai beválás érdekében.

Beszédészlelés

Nem csak a beszédhangok helyes ejtésére és a mondatalkotásra kell figyelni, hanem arra is, hogy a gyermek **hogyan dolgozza fel a beszédet**, vagyis hogy **hogyan működik a beszéd megértése és a beszédészlelés**.

A beszédészlelés azt jelenti, hogy ha kimondunk egy – akár értelmetlen – szót, akkor tudni kell azonosítani, hogy az a szó milyen hangokból áll, és azok milyen sorrendben követik egymást. Emiatt ez rendkívül fontos **alapja az írásnak és olvasásnak** is, de az idegennyelv tanulásnak is.

Például, ha azt kérjük a gyermektől, hogy mondjon vissza nekünk egy teljesen értelmetlen szót, mondjuk "parapatol", akkor a gyermek ezt gond nélkül utánunk mondja.

Amennyiben ez a terület gyengébben működik, olyankor a gyermek a szóban felcserél hangokat, pl. paradicsom helyett azt mondja, pacsaridom. Vagy betoldhat szótagokat, de akár fel is cserélheti a szótagokat a szón belül, esetleg ki is hagyhat belőle.

Jellemző tünet még, hogy gyakran „félrehall” dolgokat, nem azt csinálja, ami a feladat, nehezen tanul új szavakat, nem jutnak eszébe szavak, gyakran visszakérdez, kínlódva tanul verseket, dalokat.

Vagy akár rosszul tudja megkülönböztetni a beszédhangokat egymástól, nem tud szótagolni.

A beszédértés

A beszédmegértés a mások által kiejtett szavak, mondatok, szövegek tartalmának, jelentésének a megértését jelenti.

Segítségével a gyermek tisztában van a szavak jelentésével, érti, hogy mi a feladata, hogy mire kéri, mit mesélnek neki, később az iskolában pedig érti, amit olvas.

Ha a gyermeknek gondja van ezen a területen, a szülő azt tapasztalhatja, hogy csemetéje nehezen érti meg az elhangzott feladatot. A ragok, toldalékok megértése bizonytalan, például két hasonló történetet ábrázoló kép közül nem tudja a helyeset kiválasztani.

Nem érti a hallott mese részleteit, összefüggéseit, éppen ezért nem is szeret mesét hallgatni, mert nem tudja kiemelni a lényegét, nehézsége van a hallottak megfogalmazásával, és az azzal kapcsolatos kérdésekre rosszul válaszol.

Általános javaslat a beszéd területének fejlesztéséhez

Ebben az életkorban továbbra is fontos, hogy minél többet **beszélgessünk a gyermekünkkel**, és ők változatos helyzetben tudják kipróbálni kommunikációs készségeiket.

A TV-nézést minimalizáljuk, nagyobb hangsúlyt fektessünk a **mesélésre**, ami lehet fejből mondott mese, vagy könyvből olvasott mese is.

A mesélés nem csak a szókincset, a mondatalkotást, a beszédértést és a képzeletet fejleszti, de a gyerekeknek lehetősége van kérdezni, ha valamit esetleg nem ért. A szülő-gyermek kapcsolat is erősíti az összebújós, mesélős program. Lehetőség van a tanúságot, következtetéseket átbeszélni, esetleg a gyerek a saját élményeit is szívesebben elmeséli a mese kapcsán.

Ezen túl pedig a mesék mintát is adnak a gyerekek a hasonló helyzetek megoldására. **„Minden napra egy mese” jelisével érdemes beépíteni a meseolvasást a napi lefekvés előtti rutinba.**

Pszichés-szociális terület

Feladattudat

Minta- és szabálykövetés

Kudarcfelismerés

Kudarctűrés

Alkalmazkodókészség

Kortárs kapcsolatok

Felnőttekhez való viszony

Reális önértékelés

Jó munkatempó

Játéktevékenység

Monotóniatűrés

Önállóság

Együttműködés

Az óvodából iskolába tartó gyermek **pszichés fejlődése** a testi fejlődésével párhuzamosan történik.

Alakváltozás

A testfelépítés szempontjából megtörténik az úgynevezett első alakváltozás (5,5 és 7 éves kor között), amikor a **testarányaik megváltoznak, már a felnőttekéhez közelítenek**. Az izomszövet mennyisége is gyarapodik, szervezetük nagyobb teherbírásúvá válik, a megbetegedések száma ritkulni kezd az óvodában tapasztaltakhoz képest. **A fogváltás** is jelzi az idegrendszer érettségét.

Pszichés érés

A testi változás az alapja a pszichés érésnek, mert a gyermekek agyában szerkezeti és funkcionális változások következnek be ebben a korban.

A 6 és 8 év közötti gyermek idegrendszerében az aktivitás és kommunikáció tovább élénkül, emellett az agy legkomplexebb feladatokat ellátó részének szervező szerepe is jobban előtérbe kerül.

A gyakorlatban ez azt jelenti, hogy intenzív fejlődés mutatkozik az **önreflexióban**, a **figyelem vezérlésében**, valamint a **tervek és célok** kialakítása terén. Ez fontos kiindulópontja annak, hogy az iskolai hétköznapiakat a gyermek idegrendszere elbíri.

Ebben az életkorban a részletekre irányuló vizuális figyelem jelentősége megnő, **elemzőbbé válik a kicsik észlelése, a rész és egész összefüggéseit** helyesen ismerik fel. Ez a megfigyelőképességükre is hatással van, a dolgok közötti összefüggéseket jobban feltérképezik, ezáltal **összetettebb képük kezd kialakulni a világról**.

A színárnyalatokat is egyre ügyesebben tudják megnevezni.

A tárgyak viszonyainak és összefüggéseinek jobb felismerése segíti a fejlettebb térérzékelést, az irányok pontosabb értelmezését.

Megfelelőbben tudják használni az olyan kifejezéseket, mint például alatt, mellett, több, kisebb, vékonyabb.

A formafelismerés, az alaklátás, a térészlelés, a térben való tájékozódás, valamint az iránykövetés fejlődése az írás és olvasás elsajátításának alapfeltételei.

Például ezek által tudja majd megkülönböztetni a d-p-b betűket. Bizonyos betűket könnyebben jegyeznek meg, aminek oka lehet akár érzelmi motiváció, például a saját vagy édesanyja nevében szerepelnek; akár az, hogy számukra érdekesebb formájúak, például az A betű létrára hasonlít, a D betű pocakra, az S betű kígyóra.

Szintén iskolakezdés környékén alakul ki az **időfogalom** is, a **szám-fogalommal** párhuzamosan.

Már jobban megértik az események egymáshoz való viszonyát, a naptári idő szerint is kezdenek tájékozódni. Például megértik, hogy mit kell másnapra az iskolatáskába bepakolniuk, vagy mikor van tanítási szünet.

Egy 8 éves gyermek már gondol a jövőre is, kisiskoláskor végére pedig történelmi évszámokat is tud értelmezni, mert képessé válik a fogalmi gondolkodásra, kialakul a közeli és távoli jövőkép.

Alkalmazkodókészség, együttműködés

Az iskolaérettség lényeges kérdése, hogy a gyermek képes lesz-e **alkalmazkodni** a követelményekhez.

Általános követelmények közé tartozik, hogy legyen képes más gyerekekkel **csoportban dolgozni, együttműködni**, találja meg a helyét a kortársai között – azaz legyen megfelelő a szociális kompetenciája.

A **szociális kompetencia** szociális ismeretek, képességek és készségek rendszerét jelenti, amely elősegíti a társas beilleszkedést. A szociálisan kompetens személy képes egy csoportban elérni saját céljait anélkül, hogy a többiek érdekeit megsértené.

Társas képességeinket elsősorban a családban, a szülőktől tanuljuk.

A testvérekkel töltött idő biztonságos tanulási terepként szolgálhat a kortárs kapcsolatok kialakításában. Ugyanakkor az egykék – mivel sok időt töltenek felnőttekkel – szabálykövetőbbek, és akár érettebbek is lehetnek, mert arányában többször fordulhat meg a kezükben könyv vagy nagyobb elmélyülést igénylő játék, hiszen több helyzet adódhat, amikor fel kell tálniuk magukat szabadidős tevékenységek terén.

Mára már az is tévhitnek bizonyult, hogy az egyikük önzőbbek lennének - a személyiségfejlődés és a társas készségek komplexebb kérdések annál, mint hogy ennyi döntse el. **Azaz ha van testvér, ha nincs – mindkét alaphelyzetnek megvan a maga előnye és kihívása.**

Óvodáskorban lehetőségünk van arra, hogy konfliktusok esetén közbelépjünk, és ezáltal tanítsuk a gyerekeket az együttműködésre. Ebben az időszakban a felnőttek még jobban rendelkezésre állnak, ha a gyerekek segítséget igényelnek ebben. Később viszont már elvárás, hogy önállóan boldoguljanak a kortársakkal.

Érzelmek kifejezése, kudarc felismerés, kudarc­tűrés

6 éves kor környékén a gyerekek már képesek érzelmeiket palástolni, például csalódásukat eltitkolni, amikor karácsonykor nem a várt ajándékot kapják.

És már tudják azt is, hogy a belső élmény és az érzelmek kifejezés nem minden esetben azonos.

Óvodás korban a gyerekek gyakran visszahúzó­dással érik el, hogy elkerüljék a társas helyzetekben keletkező negatív érzéseket, például szomorúságot vagy félelmet.

Iskolakezdés előtti években az intenzív érzelmeik még gyakran elárasztják őket, például ha a társasjátékban nem ők nyernek, vagy ha belefirkálnak a rajzukba, vagy akár ha a mesében ijesztő szörnyeket láttak. *Ilyenkor a felnőttek segítségére van szükségük, hogy meg tudjanak nyugodni.*

Az óvodások az **érzelmek kifejezésére** vonatkozó szokásokat általában ismerik, de **önszabályozó képességük** még sokszor nem elég fejlett ahhoz, hogy ezeket be is tartsák. Ezért ezen a téren nagy energiát igényel tőlük az elvárásoknak megfelelés a közösségben.

Eleinte 2-4 éves korig még inkább egymás mellett, mint együtt játszanak. Az **alkalomszerű kortárs­kapcsolatok** a jellemzőek, a barátokat akár cse­relgetik is, és inkább a felnőttek felé van személyesebb kötődésük. De a közös élmények révén fokozatosan eljutnak az **együttműködés** fejlettebb

szintjére. Kialakulnak a **szerepeik**, rájönnek, hogy kivel szeretnek együtt játszani, és kivel kevésbé. A barátságok alapja ebben az életkorban a közös tevékenység, és leginkább azt választják barátoknak, aki hasonlít hozzájuk.

7 éves kor környékén a társas érdeklődésük fókusza átkerül a felnőttekről a kortársaikra, és kapcsolataik jellege, hőfoka is változik. Stabilabbá válnak a szerepeik, fontosabbá válik a **szolidaritás** és a **rivalizálás**.

Az iskoláskor elején az értelmi képességek magasabb szintje már lehetővé teszi az **érzelmi megértésnek** és a **társas készségeknek** a további fejlődését, és így **egyre többet megértenek az érzelmek működésének természetéről**.

Kisiskolás korban kezdik majd átlátni, hogy egy időben több, akár egymásnak ellentmondó érzelmet is érezhetünk. Érzelmi és indulati élet szempontjából jelentős változás az óvodáskorhoz képest, hogy csökken a viselkedés vágyakkal való telítettsége, érzelmi túlfűtöttsége, és már nem készíti a gyermeket az azonnalosság, azaz **jobban képes várni a kívánságai teljesülésére**.

Verbális képességeik fejlődésével a gyerekek **megtanulnak negatív érzéseikről beszélni**, ami az **érzelemszabályozást** is nagyban segíti.

Az iskolaérettség feltétele, hogy a gyermek képes legyen az érzelmeinek olyan szintű kontrollálására, hogy a **társas együttlét szabályainak** megfelelően tudjon viselkedni. Ennek hiányában nem fog tudni a csoportba beilleszkedni, társaival együttműködni.

A barátságról alkotott fogalmuk is változik, egyre inkább tekintik barátjuknak azokat, akikkel kölcsönösen segítik egymást, akiket megbízhatónak ítélnek meg.

Önszabályozás, önértékelés

Az **önszabályozás, önkontroll** képességének fejlődése a tartósabb és mélyebb barátságok kialakulását segíti elő.

A kortárs kapcsolatok jelentőségének megnövekedése változást hoz az iskolások énképében: hangsúlyossá válik az **összehasonlító értékelés**, másokhoz viszonyítva jellemzik önmagukat.

A gyerekek **önértékelésének**, **énképének** szempontjából jelentős változás, hogy míg az óvodások konkrét, inkább külső tulajdonság kategóriákkal jellemzik magukat (barna a szemem, gyorsan futok, szeretem a csokit), és önértékelésük legtöbbször pozitív; ezzel szemben a kisiskolások énképe már összetettebbé válik, saját **képességeiket másokhoz viszonyítják**, és önértékelésük fontos eleme lesz az iskolai teljesítmény.

Mivel egyre fontosabbá válik a külvilág követelményeinek való megfelelés, így saját **tevékenységeiket is reálisabban ítélik meg**. Az önkép alakulásának jele például az is, hogy a radírozás jelentősége megnő, gyakorivá válik, hogy javítani, korrigálni szeretne. Emellett már **képes szóban közölni vágyait**, és lelkesedése, kíváncsisága is más formákat ölt, mint óvodásként.

Szabály elfogadás, szabálykövetés

Az erkölcsi fejlődésről alkotott elméletek központi kérdése, hogy hogyan tanulják meg a gyermekek érzelmeiket a társas normákhoz igazítani és **társas viszonyaikat önmaguk szabályozni**, viselkedésüket úgy alakítani, hogy a közösség értékes tagjának érezhessék magukat.

Szabálykövetés terén fontos kérdés, hogy a gyermekek miként tudják elfogadni a közös játék szabályait.

3-7 éves koruk között a szabályokat még egocentrikusan értelmezik, azaz saját maguk állnak a középpontban, még nem ismerik fel a szabályok jelentőségét a társas viselkedésben.

Egyfelől az óvodás gyermekek a saját érdekeik szerint szeretnék irányítani a játék menetét, másrészt a szabály iránti tisztelet már kialakulóban van. Ebből gyakran ellentmondás alakul ki: sokszor megszegik a társas konvenciókat a saját szabályaikhoz való ragaszkodás miatt.

7-10 év között viszont ez már lecseng, a társakkal való **kooperáció** és együttműködés igénye kerül előtérbe, ez az alapja a kölcsönös megértésnek.

Már az óvodások is játszanak egyszerű szabályokon alapuló játékokat, és a szerepjátékokban is vannak szabályok (például az a tündér, akinél a varázspálca van). Hétéves kor környékén alakul ki az, hogy a **szabályok** válnak a játék lényegévé. Mindezeket kognitív változások teszik lehetővé: az emlékezet, a logikus gondolkodás és a tervezés fejlődése. Emellett egyre több időt töltenek a kortársaikkal, és már kevésbé támaszkodhatnak a felnőttek irányítására. Saját maguknak kell a tevékenységüket irányító szabályokban megegyezniük, ehhez pedig **meg kell tanulniuk saját elképzeléseiket kommunikálni, a terveket megvitatni, az ígéretek betartani és betartatni, a konfliktusokat feloldani.**

Feladattudat, feladattartás

Alkalmazkodási készségek terén elvárhatóvá válik a **helyzetek megértése**, az iskola rendszerének, szabályainak elsajátítása, a **feladattudat**. Már tudják, hogy a pedagógus által kijelölt feladat előrevalóbb a többi tevékenységnél.

Emellett kialakul a **kitartásra való képesség**, a **tudatos szabályozás**, és a gyermek **figyelme kevésbé elterelhetővé válik**. Megjelenik a teljesítmény igénye, ami egy készség elsajátítására irányul, így már **különnválnak a játék és a feladat**.

6-7 éves kortól a gyerekek képesek elsajátítani azokat a készségeket, amelyek szükségesek a felnőtt létéhez.

Az oktatás a szocializáció sajátos formája, mely során a felnőttek szervezeten és tervszerűen tanítják a gyerekeket, hogy átadják nekik a speciális ismereteket és készségeket.

Társas kapcsolatok

Az iskolai oktatás szerepe az iskolai tananyag és értékrend elsajátítása mellett az is, hogy **új barátságok kialakulására adjon lehetőséget**. Hatással bír az egész életútra vonatkozóan, mert fontos emlékekkel szolgál, segít az életpálya meghatározásában, kialakul a tanulási- és munkamorál. **Döntő hatással van a gondolkodásra, művelési készségekre, aminek a későbbiekben nagy hasznát vesszük az élet minden területén.**

Az iskolában **új magatartásminták** jelennek meg. A „**függetlenség normája**” azzal jár, hogy a tanuló maga **felel a tetteiért**.

Megjelenik az **önálló teljesítmény** tényezője: **demonstrálnia kell tudását, ismereteit**. Vagyis azzal igazolja hogy megfelel életkora fejlődési követelményeinek, hogy elvégzi az annak megfelelő feladatokat. Az egyetemesség elvét is elsajátítja, az egyén a **csoport egyenlő tagjának** számít. Ugyanakkor megtanulja azt is, hogy meghatározott feltételek között külön szabályok lehetnek érvényesek.

Az iskolai tanulás **tudatos erőfeszítést** igényel, és úgynevezett **dekontextualizált tudás**, azaz olyan ismereteket is tartalmaz, amelyek nem kapcsolódnak közvetlenül a mindennapi élet tapasztalataihoz. Ezeket néha fáradtságos, és monoton tanulással lehet elsajátítani.

Az iskolai tanulás során az ismereteket a tanár közvetíti, a tananyag egy része nehéz és kevésbé érdekes, emellett pedig már van formális teljesítményértékelés, osztályozás.

Az iskolakezdés nem csak amiatt kritikus időszak, mert megnövekedett elvárásokat támaszt, de a fejlettebb részletezett alkalmazkodó készségeket is követeli a gyermektől. Valamint jelentős hatással bír arra nézve, hogy milyen kapcsolata alakul ki majd a nebulónak a pedagógusokkal és a diáktársaival. Emellett szigorú szabályai is vannak az iskolába járásnak. Ez egy kötelezettség: rendszeres, folyamatos és pontos megjelenés szükséges.

Az iskolai terek kialakítása sokkal kevésbé teszi lehetővé, hogy a gyerekek elvonuljanak, háttérbe húzódjanak. Gyakran kell „szerepelni”, kiállni a többiek elé. A tanítók szerepe lényegesen különbözik az óvodapedagógusokétól.

A tanulást és teljesítményt már nem az érdeklődés szerinti tanulás alakítja, hanem egy kötelezően előírt **tanterv**, ami az értékelés kritériumait is meghatározza.

A szociális kapcsolatok terén jelentős nyomás nehezedik a gyermekekre amiatt, hogy **szociálisan elfogadható viselkedést** produkáljanak, aktívan részt vegyenek az **osztályközösség** alakításában, és számukra megfelelő **pozíciót** harcoljanak ki maguknak.

Új barátságok jönnek létre, de ezzel párhuzamosan évekig tartó, intenzív kapcsolatok érnek véget.

Hogyan segítsd szülőként a mentális felkészülésben?

Az előbbieken említett tényezők együttesen nagy **kihívást jelenthetnek a gyerekeknek, stresszhez és kudarcélményekhez is vezethetnek.**

Szülőként segíthetjük őket az erre való felkészülésben, például olyan egyszerűnek tűnő tevékenységgel is, mint a napi szintű **beszélgetés**: hétköznapi eseményekről, könyvekről, filmekről.

Fontos ezekben a beszélgetésekben **gyakorolni az érzelmek kifejezését, történetmesélést, és bátorítani őket az új szavak használatára, szókincsük bővítésére.** Az érzelmi kapcsolódás erősítésén túl a beszélgetés fontos képességek fejlesztésére ad lehetőséget:

megtanítja a gyerekeknek, **hogyan hallgasson meg figyelmesen másokat, hogyan fejezze ki érzelmeit és gondolatait, gazdagítja a szókincsét, megtanítja helyesen érvelni, ellenvéleményét megfogalmazni.**

Fontos eszköz az **iskola iránti pozitív attitűd** kialakítása is: a **szülők mesélhetnek saját kedvenc tanáraikról, tantárgyaikról, sikereikről, iskola-társaikról.**

A tanuláshoz való pozitív hozzáállást és a tudás értéként való kezelését erősítik a kulturális programok is. A **szülők ebben is modellként szolgálnak** – az olvasás, tanulás, színházba járás, kiállítások látogatása (vagy bármilyen tudásalapú tevékenység) példát mutat számukra.

Ha a tanulásra úgy tekint a család, mint az élet természetes részére- ami alapvetően kellemes, és örömteli felfedezésekkel járó dolog, nem pedig felesleges nyűg- akkor jó eséllyel hasonlóan **pozitív beállítódás** fog megjelenni a gyermekben.

A szülőkkel való **közös játék** is segíti az iskolára való felkészülést, például **szerepjátékokkal** gyakorolhatunk társas helyzeteket, vagy olyan *szituációkat modellezhetünk* neki, amik tekintélyszeméllyel (pl.tanár) való együttműködésre adnak lehetőséget. A **társas-** és **szabályjátékok** is nagyon hasznosak ebben a szakaszban számukra.

A szabályjátékoknak két típusuk van: a mozgásosak (dalos népi játékok, körjátékok, szembekötödsdi, labdajátékok, versenyjátékok) és az értelemfejlesztő szabályjátékok, amik pedig az érzékelést, megfigyelést, figyelmet, logikus gondolkodást javítják.

Ezek a tevékenységek segítenek gyakorolni az **önkontrollt, a szabálykövetést, a keretek tartását**. Győzelem esetén sikerélményhez jutnak a kicsik, és erősödik az **önbizalmuk**.

A gyerekeknek alkalmanként át kell élniük **kudarckokat** is, ezek elviseléséhez el kell kezdeniük hozzászokni óvoda végére, így könnyebb lehet a kezelése és feldolgozása annak, hogy az iskolában nem minden feladat megy már olyan könnyen, mint az oviban.

A dalos népi játékok fejlesztik a szépérzéküket, formálják zenei ízlésüket, az együtténeklés erősíti a **közösségi érzést**.

Az iskolai élet, az új helyzethez való alkalmazkodás, a magasabb elvárások mind hozzájárulhatnak ahhoz, hogy az arra hajlamos gyermekekben **szorongás** alakuljon ki.

A napirendjük sokkal kötöttebb lesz, mindent gyorsabban és hatékonyabban kell csinálniuk, az étkezést, öltözést, a feladatmegoldást. Nem lesz már délutáni alvás.

Általában *hónapok*nak kell eltelnie ahhoz, hogy az óvodát elhagyva megszokják az új helyzetet. Ebben az átmeneti időszakban *fokozott türelemre, figyelemre, stabilitásra* van szükségük.

Ha tehetjük, ne erre az időszakra időzítsünk további jelentős változásokat, például költözést.

Az iskolára való felkészülést segíti, ha a szülők bevonják őket az ilyenkor szokásos teendőkbe, például a tanszerek és a tolltartó kiválasztásába, vagy együtt pakolják be a táskát, tornaszákokot.

Fontos, hogy a szülők **reális elvárásokat** fogalmazzanak meg a gyerekeknek, hiszen jó eséllyel nem fognak rögtön szép formájú betűket írni, ügyesen olvasni, gyorsan számolni, vagy akár 45 perces órákat figyelmesen végigülni.

Sokat segíthet a szorongás megelőzésében, ha nem elsősorban a teljesítményre koncentrálunk, hanem inkább a **befektett munkát** értékeljük, és rendszeresen **dicsérrjük a gyermek tanulásra szánt energiáit**.

Az is sokat számít, ha olyan szabadidős tevékenységeket választunk, amikben sok **sikerélmény** tudja őket érni, ezzel erősítve az önbizalmukat.

Fontos, hogy a gyermek **ne azt érezze, hogy a szülői szeretet attól függ, hogy ő hogyan teljesít az iskolában**.

Az iskolakezdésből adódó **teljesítmény-centrikusság** és az otthoni elvárásoknak való megfelelés is hozzájárulhat ahhoz, hogy az egyébként érzelmileg stabil gyerekek is szorongani kezdjenek.

Az iskolai stresszkeltő helyzetek megelőzésében az is fontos tényező, hogy a **felnőttekhez való viszonyuk** hogyan alakul: elsődlegessé válik, hogy bizalommal tudjon fordulni a felnőttekhez, ha segítségre van szüksége, hiszen az oktatási helyzetekben sokszor adódhat ilyen. Például szóljon, hogy a pedagógus magyarázza újra, ha valamit nem értett meg (ezzel elkerülhető a lemaradás miatti frusztráció).

Ebben azzal tudják támogatni a szülők gyermeküket, ha biztatják arra, hogy **kifejezze szükségleteit**, és **merjen segítséget kérni**.

Ez a készség a pedagógus bevonódását igénylő társas helyzetekben is fontos szerepet játszik, például hogy bullying (bántalmazás, kirekesztés, ugratás) vagy nagyobb konfliktus esetén **merjen segítséget, közbelépést kérni a számára éppen elérhető felnőttől**.

Iskolaérettségi vizsgálat

Az **iskolaérettség** egy olyan folyamat eredménye, mely már a születést követően, koragyermekkorban elkezdődik.

A gyermekek **folyamatos interakcióban vannak a családdal és a közvetlen környezettel**, ezek az iskolaérettségében jelentős szerepet játszanak.

Ezért a megfelelő módon végzett iskolaérettségi vizsgálatok mellett a családok szükségleteinek figyelembevétele is segíthet kiküszöbölni az esetleges lemaradásokat.

Az iskolaérettség megállapítását segíti az úgynevezett **iskolaérettségi vizsgálat**. Amennyiben az óvónők vagy a szülő úgy érzi, hogy szükséges, kérvényezheti a gyermek iskolaérettségi vizsgálatát a területileg illetékes szakszolgálatnál térítésmentesen, vagy fejlesztőházak, alapítványok közreműködésében térítés ellenében.

Az iskolaérettségi vizsgálat, ahogy maga az iskolaérettség témaköre is egy összetett, komplex folyamat, így magát a vizsgálatot is több szakember végzi el, több alkalommal. A vizsgálat komplexitása, hogy nem csak egy adott terület működését vizsgáljuk, hanem a gyermekhez igazodva a legtöbb fejlődési terület működését feltárjuk. Az eredményeket összevetve javaslatot kap a szülő, az iskolakezdést vagy halasztást illetően. Amennyiben a szakértők, úgy látják, hogy a gyermek még nem érett az iskolakezdésre, úgy a megfelelő fejlesztést mihamarabb el kell kezdeni. Erre a folyamatra általában egy tanévnyi időt szükséges rászánni (szélsőséges esetben ennél több is), hiszen ahhoz, hogy az egyes képességterületek a megfelelő szintre fejlődjenek időre és sok-sok gyakorlásra van szükség. Éppen ezért a vizsgálatkérést időben meg kell tenni, és a szükséges fejlesztést az iskolakezdés előtti szeptemberben megkezdeni. Ez egy olyan időszak, amire a későbbiekben nincs lehetőség visszatérni, tehát nem érdemes hónapokat várakozással tölteni. A fejlesztőházak, alapítványok áthidaló, azonnali megoldást tudnak nyújtani a fent említett esetben, míg a gyermek bekerül az állami ellátórendszerbe.

Az általunk összeállított iskolaérettlenség checklist segítséget nyújt a szülőknek eldönteni, szükséges lehet-e vizsgálat elvégzése gyermekükkel kapcsolatban! Töltsd ki Te is! (Hivatkozás)

Iskolakezdés vagy halasztás?

A gyerekek általában hatéves koruk körül alkalmassá válnak arra, hogy iskolába járjanak. De a **fejlettségi kor** nem feltétlenül felel meg a biológiai életkornak.

Az életkor a gyermek valódi kora, a fejlettségi kor pedig **a szellemi, lelki, érzelmi funkciók és a testi fejlettség állapota, amelyet adott életkorig a gyermek elért.**

A túl **korai iskolakezdés** évekre negatívan határozhatja meg a tanuláshoz való viszonyát.

Ha kudarc éri, mert úgy érzi, hogy a követelmények teljesíthetetlenek számára, akkor könnyen lehet, hogy **elmegy a kedve a tanulástól.**

Szintén hátrányos az **indokolatlan halasztás** is, mert az óvodában unatkozó gyerek könnyen feszültté válik, és a nála kisebb gyerekek között nehezebben talál partnert a játékhoz, közös tevékenységekhez.

Ezért fontos az **iskolaérettség felmérése**, azaz megvizsgálni, hogy **az iskolai feladatokra és kihívásokra készen áll-e a gyermek**, mielőtt iskolába küldjük.

Ha ő készen áll, fontos, hogy szülőként mi is álljunk mellé, bízzunk a képességeiben, és abban, hogy helyt tud állni, valamint, hogy az új környezet, az új kihívások segítik majd kognitív-, társas- és személyiségfejlődését.

Bízzunk saját képességeinkben is, hogy igényeinek és szükségleteinek megfelelően tudjuk kísérni, támogatni gyermekünket ebben az izgalmas és életre szóló élményben.

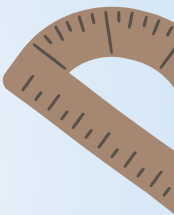

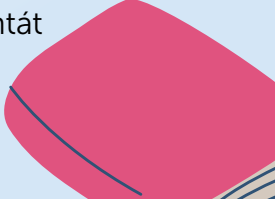
Iskolaérett a gyermekem? – Iskolaéretlenség ellenőrző lista

Ha kíváncsi vagy arra, vajon hol tart gyermeked az iskolaérettség felé vezető úton, **töltsd ki az iskolaéretlenséget jelző listánkat!**

Amennyiben egy vagy több állítás igaz gyermekekre, érdemes fejlesztő játékokkal segítened őt a fejlődésben, nagyobb mértékű elmaradás esetén pedig célzott fejlesztő foglalkozást igénybe venni. Kérdés esetén is bátran vedd fel a kapcsolatot a szakemberekkel (pl.: mit játszak a gyerekekkel, hogy a téri tájékozódás jobban menjen?)

Iskolaéretlenség ellenőrző lista

-
-
-
-
- Sokszor elesik
 - Figyelme könnyen elterelődik
 - Nem tudja megnevezni a testrészeit
 - Nehezen jegyzi meg a verseket, dalokat
 - Nem szeret rajzolni, kézműveskedni
 - Nem tudja melyik a jobb és bal keze
 - Nem tud labdát pattogtatni
 - Beszédhibája van
 - Nehezen viseli, ha nem ő nyer
 - Nehezen barátkozik
 - Nem tud cipőt kötni, gombolni
 - Nehezen vonható be a feladatokba
 - Nem tud egy lábon állni 10 mp-ig
 - Nem tud egyedül öltözni, vetkőzni
 - Önállóan nem tud elmondani egy rövid mesét
 - Szavak kezdő hangját nem tudja megnevezni
 - Nem tud szótagolni
 - Nem ismeri a formák neveit
 - Nem ismeri az évszakokat, napszakokat
 - Nem tud lemásolni egy sormintát

Az óvoda, mint az iskola előszobája

Az óvodáskor elérése nagy mérföldkő a gyermeki fejlődés szempontjából (még abban az esetben is, ha előtte járt bölcsődébe), hiszen az **intézményes nevelés és oktatás biztosítja a kicsik számára a második szocializációs közeget**, amelyben egyre önálló-sodó individuumként próbálhatják ki magukat.

Egy óvoda már több elvárással találkozik a nevelői részéről, mint egy bölcsődés korú kisgyermek: önállóan étkezik, használja a mosdót, és öltözködik. Egy iskolába készülõ óvoda esetében az önellátási teendõkön felül elérhetjük, hogy segítsen a környezete tisztán és rendben tartásában (például összeszedheti a mosogatásra váró tányérokot), vagy jegyezzen meg egyszerű információkat (mondjuk, hogy mit kell vennünk a boltban).

Az óvoda az a szociális közeg, ahol a gyermekek játékos formában, életkori sajátosságaiknak megfelelő szinten ismerkednek a **különbözõ műveltségterületek ismereteivel**, amelyek a következõk: ének-zene, mozgás, a külsõ világ tevékeny megismerése, anyanyelvi játékok, vizuális tevékenységek.

Ezek a műveltségterületek az *iskolai órák előfutárai*, amelyek komplex, tervezett foglalkozásokban, tevékenységekben mutatkoznak meg a gyermekek számára.

Fontos azonban leszögeznünk, hogy az óvoda legfontosabb és legegyszerűbb tevékenysége a **szabad játék**, amelyre az óvodai nevelésnek kötelessége biztosítani a teret és az időt.

Minden szervezett tevékenység a szabad játékból indul, és oda érkezik vissza. A *foglalkozások mindig játékba ágyazva*, rengeteg szemléltető eszközzel, több műveltségterület elemeit magukba foglalva (mese előtt és után énekelünk, majd körjátékozunk) zajlanak, így növelve napról napra nem csak a gyermekek ismereteit, de figyelmük terjedelmét és tartósságát is.

Az iskolára való felkészítés egy hosszú folyamat, amely már a kiscsoportban megkezdődik az alapok lerakásával, ezekre a későbbiekben építkezhetünk.

Azzal, hogy a kiscsoportban a gyerekek megtanulják az életkoruknak megfelelő szinten önállóan ellátni magukat (pl. felvenni a nadrágot, kabátot, kifűjni az orrukat, megmosni a kezüket), kialakul a kompetencia tudatuk. Ilyenkor kezdik elsajátítani a szociális normákat. Megtanulják az alapvető mozgásos játékokat (körjátékok, fogócska), melyekkel előkészítjük a **mentális terepet a komplikáltabb ismeretek, elvont fogalmak** (pl. számfogalom, vagy érzelmek kifejezésére használt szavak) elsajátításához.

Az iskolába készülő óvodás *gyermekek tudásszintjének felméréséhez* – az óvoda helyi programjától függően – *többféle mérési módszert használhatnak*, de mindegyik objektív visszajelzést ad, egyrészt a szülőnek **a gyermek kognitív fejlettségét** illetően, másrészt pedig a pedagógusnak abban a tekintetben, hogy melyek a fejlesztendő területek.

A leggyakoribb ezek közül a DIFFER teszt, amelynek eredménye tájékoztat bennünket a gyermek *logikájáról, finommanipulációja (írásmozgása) fejlettségéről, beszédértéséről, feladattudatáról, türelméről és a számfogalma alakulásáról.*

Az óvoda az a közeg, amely a legváltozatosabb helyzeteket kínálja a *gyermek testi-lelki fejlődése és az iskolába való felkészítése szempontjából.*

Az **óvodáskorú gyermek még tapasztalati úton tanul**, amelyre nagyszerű lehetőséget biztosítanak a változatos pedagógiai módszerek, az ünnepek, jeles napok, és esetleg az intézmény profiljának megfelelő rendezvények, programok (pl. boldogságóra, madárove, stb.)

Az óvoda-iskola átmenetet megsegíti az óvodapedagógus és a tanító is. Az óvodapedagógusok felkészítik a gyerekeket az iskolai világra. A tanítók pedig tisztában vannak azzal, hogy szeptember elsején inkább ovis gyerekek ülnek velük szemben, mint iskolás tanulók.

A tanítók az előkészítő időszakban (minimum 6 hét) megismertetik a gyerekekkel az iskolát, a társakat, az iskolai szabályokat. Ebben az időszakban összeszoknak, egyre komolyabb és mélyebb tanulási folyamatok kezdődnek.

Ővónői tanácsok az iskolára való felkészüléshez

Beszélgetés, bevonás

Nagyon fontos, hogy beszéljünk arról a gyermekünkkel, hogy az óvodát befejezi és elkezd az iskolát. Az iskola előnyeit domborítsuk ki (pl. új tárgyak megismerése, megtanul írni/olvasni...stb.)

Vannak gyerekek, akik lazán és könnyedén viselik az óvodai élettől való elválást, de vannak, akik nagyon nehezen.

Mindenképpen fontos, hogy hallgassuk meg gyermekünket, beszéljünk vele arról, amit érez, kérdezzük ki, mit gondol az iskoláról, az esetleges kételyeket, félelmeket oszlassuk el (pl. nem lesz barátja...stb.).

Az iskolai nyílt napokra, foglalkozásokra vigyük el a gyermekünket. Hallgassuk meg, hogy melyik tanító volt neki szimpatikus! Ha van rá lehetőség, hagyjuk hogy ő döntsön arról, ki legyen a tanítója, hiszen ő lesz vele egész nap, nem mi szülők.

Az iskola felszereléseket együtt vegyük meg, közösen pakoljunk be a dobozokba/táskákba. Ezáltal jobban rögzül, hogy mi az ő felszerelése, valószínűleg jobban is vigyáz majd rá, ha azt kapta meg, amit ő választott ki.

Minőségi idő, játék, kézműveskedés

A minőségi idő az egész gyerekkora nézve fontos, de amikor iskolába megy egy gyermek, akkor különösen az. Érdemes programokat szervezni, élményeket szerezni. A gyerekek ilyenkor érzelmileg labilisabbak. Jó ha tudják, hogy a szüleik, rokonaik szeretik őket, szívesen töltik velük a szabadidejüket, számíthatnak rájuk bármikor és bármiben. A program lehet egy

közös játszótérezés is. Különösen azok a programok jók, ahol sok mozgásra van lehetőség. Ebben az életkorban kiemelten szüksége van a gyerekeknek a természetes mozgásformákra (kúszás, mászás, gurulás, futás, egyensúlyozás...stb.).

Fontos, hogy sokat játszunk gyermekünkkel! Minden játék fejleszt valamit, legyen az egy társas, egy kártyajáték vagy csak egy egyszerű puzzle. Minden játék fejlesztő hatású, ezáltal mindegyik segít majd az iskolai életben.

Tévés gondolat, hogy az a gyermek fog szépen írni, akivel oldalakon keresztül íratnak betűelemeket, betűket!

A kézműveskedés az, amivel meg lehet erősíteni a kéz izmait, és ezáltal lesz könnyebb a szépírás. Hasznos együtt gyurmázni, gyöngyöt fűzni, körmöcskézni, festeni, színezeni.

Mesélés, könyvek forgatása

Több kutatás is bizonyította már, hogy azok a gyermekek, akiknek rendszeresen olvasnak, bővebb szókinccsel rendelkeznek, mint azok a kortársaik, akik nem hallanak mesét rendszeresen.

A magabiztos nyelvhasználat sokat segít pl. a szövegértésnél, ezáltal a tanulásnál.

A mesék kapcsán rengeteg élethelyzetet lehet megismerni, a gyermekeknek ezáltal hihetetlenül sok (probléma)megoldást is mutatunk.

Nagy a valószínűsége annak, hogy olvasó válik gyermekünkéből, ha mi magunk, szülők is rendszeresen forgatjuk a könyveket a gyermekünkkel együtt, illetve nélkülük is (jó példa mutatása).

A gyerekek szeretik a ritmust. Nagyon szeretik a mondókákat, verses könyveket. Érdemes ilyeneket is felolvasni nekik. A sokat hallott verseket szívesen szavalják is, ezzel is tudjuk a memóriájukat bővíteni.

Önállóság, önellenőrzés

Nagyon nehéz a szülőknek is elfogadni, hogy a pici fiúk/lányuk már nem is annyira kicsi, hiszen mindjárt iskolás lesz. El kell fogadni a változást, teret kell adni a még nagyobb önállósodásnak. Iskoláskorú gyermekeinket már

megkérhetjük arra, hogy segítsenek a kisebb házimunkákban, pl. asztalterítés, tiszta ruhák hajtogatása, zoknik párosítása, portörítés...stb.

Az iskolában sokkal nagyobb önállóságra van szükség, mint az óvodában volt. Itt már nincs lehetőség bekötni mindenki cipőjét. Sokkal könnyebbnek tűnhet tépőzáras cipőt venni, mint gyakorolni, de adjuk meg az örömet gyermekünknek, hogy ő még a cipőt is be tudja kötni egyedül!

Nélkülözhetetlen megtanítani gyermekünknek az önellenőrzést! Ez mindennek az alapja. Akár kis lista írásával/rajzolásával ki is píálhatja a csemeténk az elvégzett feladatokat.

A legfontosabb, amit tehetünk a kicsi iskolába szoktatásával kapcsolatban, hogy ott vagyunk vele, meghallgatjuk, bátorítjuk. Bízunk a kiválasztott tanítóban, fogadjuk el tanácsait, hiszen most ő tölti a legtöbb időt a gyermekünkkel, ő látja mi történik vele egész nap! Hagyjuk a tanítást a tanítóra, otthon csak ismétlésre, ellenőrzésre van szükség.

A fent felsoroltakon, és összefoglaltokon kívül nagyon fontosnak tartjuk, hogy a gyermek a lehető legtöbb folyamatba beelátást nyerjen (a saját gyermeki szintjén), illetve, amibe lehet vonjuk is be őt (pl.: iskolatáska választás) az iskolakezdés kapcsán.

Érdemes a gyermeknek „testhezálló” iskolát választani. Sok első osztály már valamilyen „kiegészítővel” indul (pl.: angol szak, sporttagozat). Gondoljuk végig, hogy az valóban megfelelő közeg lesz-e a gyermekünk számára, hiszen minimum 4 évre választjuk neki.

Sokat használ, ha már az iskola előtt olyan könyveket olvasunk a gyermeknek, amik arról szólnak, hogy a főszereplő iskolába megy.

Néhány ilyen példa:

- Érsek Rózsa; *Első nap az iskolában* (Scolar kiadó)
- Carrie Weston-Tim Warnes; *Borisz iskolába megy* (Stúdium Plusz Könyvkiadó Kft.)
- Doris Rübel; *Iskolás leszek* (Scolar kiadó)

Nem szükséges az összes könyvet megvásárolni, akár **könyvtárból** is ki lehet kölcsönözni.

A legtöbb iskolában van „iskolakóستoló” délután, amikor a családnak lehetősége van megismerni a tanítót, a tantermet és a többi leendő első

osztályos gyermeket. A legtöbb iskola ezt vagy a *weboldalán* hirdeti meg, vagy pedig a *Facebookon*. Fontos ennek is utánanézni, és lehetőség szerint ellátogatni ezekre a programokra. Néhány iskola szervez iskola-előkészítő foglalkozásokat is.

Többször sétáljunk el a gyermekkel az iskola felé. Beszélgessünk vele az első napokról. Ha szülőként tudjuk, hogy gyermekünknek nehézsége van valamiben (pl.: nehezen jelzi, hogy mosdóba kell mennie), akkor rengetegszer beszéljük át vele a helyzetet és adjunk kézzel fogható segítséget a kezébe. Az ilyen dolgokat jelezzük előre a tanítónak is.

Az önellátásnak nem nyitottunk külön fejezetet, de rendkívül fontos, hogy gyermekünk képes legyen egyedül öltözni- vetkőzni, étkezni, mosdóba járni és a saját dolgait önállóan elrendezni (pl.: tolltartó). Erre érdemes már az iskola előtti időszakban tudatosan készülni és hagyni, hogy a gyermekünk had próbálkozzon önállóan ezekkel a hétköznapi tevékenységekkel.

Okoseszközök, „kütyük”

A mai kor gyermekei beleszülettek a „kütyüzés”-be (pl. telefon, tablet). Fontos tisztázni, hogy mire és mennyit használhatják gyermekeink ezeket az eszközöket!

Legyenek szabályok, amit mindig, mindenki betart (pl. evésnél senki se használjon elektromos eszközöket)!

Hasznos lehet megmutatni a gyerekeknek, hogy **nem csak játszani lehet a tableten**. Használjunk különböző applikációkat, amik okosításra, tudás elmélyítésére szolgálnak!

Szabjunk időbeli határt az okoseszközöknek, ne engedjük, hogy túllépje ezt! Sajnos, az ilyen eszközök túlzott használata függőséget okozhat a gyermekünknel.

Érdeklődő gyermekek esetén vegyünk robotot, amit lehet programozni! A „kütyüzés” is inkább a fejlődést segítse, ne a világtól való elszakadást!

Ajánlott applikációk:

- Bartos Erika: Brúnó Budapesten könyvsorozat applikációja:
[https://app.brunobudapesten.hu/](https://app.brunobudapest.hu/)

- Ismerd meg a...! könyvsorozat applikációja, AR (kiterjesztett valóság): <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.arworks.hvg&hl=hu&gl=US&pli=1>
- Bee Bot robot applikációja: <https://play.google.com/store/apps/details?id=com.tts.beebot&hl=en&gl=US>

TIPP:

A színes, élő linkekre kattintva azonnal a kívánt weboldalra juthatsz!

Járunk-e iskolaelőkészítő foglalkozásra, fejlesztésre?

Járunk-e iskolaelőkészítő foglalkozásra, fejlesztésre?

Szülőként felmerülhet az a kérdés, hogy szükséges-e **iskola-előkészítő foglalkozáson, fejlesztésen vagy vizsgálaton** részt venni az iskolát megelőző évben.

Az óvodában természetesen történik felkészítés. Óvodánként eltér ennek a mikéntje, de általában elmondhatjuk, hogy csoportos felkészítés zajlik a különféle óvodai foglalkozások keretein belül.

Hogy ezen felül szükséges-e egyéb iskola-előkészítő foglalkozás vagy fejlesztés, az nagyon egyéni.

Sok szakember egyetért abban, hogy az iskolát megelőző évben érdemes a gyermeknek az óvodai foglalkozást kiegészítve, látogatni egy iskolára felkészítő foglalkozást. Arról, hogy szükséges-e az "extra" felkészítő foglalkozás, nincs egységes szakmai állásfoglalás.

A szülői visszajelzések alapján azonban elmondhatjuk, hogy azok a gyerekek, akik az iskolát megelőző évben részt vettek egy komplex iskola-előkészítő foglalkozáson, magabiztosak, sok helyzetben rutinosak és örömmel állnak az iskolai kihívások elé.

Ezek mellett pedig a felkészítő foglalkozáson vagy a vizsgálaton fény derülhet esetleges hiányosságokra, melyeket még az iskola előtt pótolni tudjuk a gyermekkel.

A felkészítő foglalkozást úgy kell elképzelni, mint egy felkészítő foglalkozást például egy nyelvvizsgára. A foglalkozás keretein belül azokat

a készségeket erősítjük, melyre a gyermeknek szüksége lesz az iskolában és amelyeket részletesen kifejtettünk fentebb.

Minőségi felkészítést abban az esetben lehet biztosítani, ha kislétszámú, nagyjából hasonló képességű gyerekek vannak egy előkészítő csoportban.

A felkészítés jó esetben komplexen zajlik, holisztikus szemlélettel; mozgásfejlesztés, kognitív fejlesztés, szociális és érzelmi neveléssel együtt a legtöbb területet érintve, melyeket részletesen kifejtünk fentebb.

Fejlesztést pedig célzottan arra a területre kínálunk meg, ami-ben a gyermeknek lemaradása van.

Felkészítés és fejlesztés esetén is kb egy tanévet, de minimum 6 hónapot szoktunk tanácsolni a családoknak.

A komplex iskolaérettségi vizsgálat eredményétől függően tudjuk gyermekünket pozitívan támogatni, és szükség esetén egy iskolára felkészítő foglalkozás biztosításával törekedni a komplexitásra. Mozgásfejlesztés a kognitív fejlesztéssel együtt az ajánlott általában, de ez lehet egyéni szükséglettől függően bármi: logopédia, szociális készségek támogatása, finommanipuláció támogatása.

A legtöbb iskolára történő felkészítés egy teljes tanévet ölel fel az iskola előtt, így fontos ezekre a foglalkozásokra már az iskolát megelőző nyáron vagy ősszel bejelentkezni.

Különösen akkor szükséges az iskola-előkészítés, ha a gyermeknek elmaradása van egy-egy területen vagy évhalasztó.

Hova tudok fordulni szülőként, ha kérdésem van?

Amennyiben bármi kérdés felmerül a szülőben, érdemes **elsőkörben az óvónőt** felkeresni és vele beszélni.

A legtöbb óvodában van **gyermekpszichológus/gyógypedagógus**. Kérdés esetén hozzá is fordulhat a szülő.

Amennyiben **iskolaérettségi vizsgálatot** szeretne kérni a szülő, úgy tanácsoljuk a helyi **Pedagógiai Szakszolgálat** felkeresését. Ez az állam által biztosított **ingyenes ellátás**.

Járunk-e iskolaelőkészítő foglalkozásra, fejlesztésre?

Természetesen rengeteg **magánintézmény, alapítvány, fejlesztőház** is a szülő segítségére tud lenni. Ezek az intézmények a legtöbb esetben térítés ellenében végzik el az adott szolgáltatást.

A pedagógiai és pszichológiai vizsgálatok mellett fontos megemlíteni **az orvosi vizsgálatokat is**. Nagyban megnehezíti a gyermek életét például, ha nem lát megfelelően. Ezek néha csak apró eltérések és külső szemmel alig észlelhetőek. Megfelelő orvosi és szakorvosi vizsgálatokkal ezek könnyen kideríthetőek és kezelhetőek. Kérdés vagy probléma esetén érdemes felkeresni a háziorvost és/vagy a védőnőt. Konkrét probléma esetén pedig a megfelelő szakorvost.

Amennyiben úgy adódik, hogy jól jönne plusz egy év az óvodában, akkor az Oktatási Hivatal honlapján érdemes tájékozódni annak menetéről.

https://www.oktatas.hu/kozneveles/tankotelezettseg/tankotelezettseg_halasztasa

(A linket 2023. 02. 08-án helyeztük el a kiadványban. Ennek szabályozása akár évről évre változhat. Kérjük, hogy az adott tanévben keressék fel a megfelelő honlapot).

TIPP:

A színes, élő linkre kattintva azonnal a kívánt weboldalra juthatsz!

Köszönetnyilvánítás

Kiadványunk támogatója a **Ferencvárosi Önkormányzat**. Ezúton is köszönjük a bizalmat és a kiadványhoz biztosított pályázati támogatást.

Külön köszönet jár a **Pacsirta Fejlesztőháznak**, a **Mosolykulcs Képességfejlesztő Központnak** és a **Vizimiska Sportegyesületnek, Hiszünk Benned! Alapítványnak**, akik nélkül nem jöhetett volna létre a kiadvány.

Köszönjük a hozzáadott értéket az összes pedagógusnak, pszichológusnak, gyógypedagógusnak, konduktornak, logopédusnak, akik részt vettek a kiadvány létrejöttében.

Köszönjük a tervezőszerkesztőnek és a nyomda munkatársainak is az igényes munkát.

Szakirodalom

- Apró, M. (2013). *A hazai iskolaérettségi vizsgálatok gyakorlata napjainkban. Iskolakultúra*, 23(1), 52-71.
- Berán, E., Berta, J., Csabai, K., Márkus, L. & Medgyesi, P. (2018). *Fejlődéslelektan gyakorlatok*. Pázmány Péter Katolikus Egyetem.
- Cole, M. & Cole, S. R. (1998). *Fejlődéslelektan*. Osiris Tankönyvkiadó.
- Margitics, F. (2011). *A személyiség fejlődése*. Debreceni Egyetem Tudományegyetemi Karok.
- Mérei, F. & V. Binét, Á. (1993). *Gyermeklelektan*. Budapest, Gondolat.
- Olajos, T. (2011). *Szülők, óvodások, szorongások – Az iskolakezdés lelki terhei*. In.:Chrappán M. (szerk): *Az iskolakezdés pedagógiai kihívásai*. Magyar Óvodapedagógiai Egyesület, Hajdúböszörmény.
- Strédl, T. (2014). *Az iskolakezdés optimális feltételei – az iskolakötelesség és az iskolaalkalmasság különbsége*. Katedra.
- https://www.oktatas.hu/pub_bin/dload/unios_projektek/efop317/kiadv/EFOP317_Kezikonyv_reszkessege_elmaradasahoz.pdf
- dr. Gósy M., *A beszédészlelés és a beszédmegértés fejlesztése óvodásoknak*
- Porkolábné Balogh K., *Kudarccal az iskolába*
- Huba J., *A pszichomotoros fejlesztés gyakorlati kézikönyve*
- Lakatos K., *Általános mozgásvizsgálat*
- https://gyermekut.hu/pdf/Felismeres_e-verzio.pdf
- <http://www.koragyermekkor.hu/>

TIPP:

A színes, élő linkekre kattintva azonnal a kívánt weboldalra juthatsz!

HONLAPOK, AHONNAN LETÖLTHETŐ A KIADVÁNY:

<https://pacsirtafejlesztohaz.hu>

<https://www.mosolykulcs.hu>

<http://www.maganuszas.hu>

A linkekre kattintva
azonnal a kívánt
weboldalra juthatsz!

A kiadvány remekül képviseli azt a korszerű, komplex és holisztikus szemléletet, mely rávilágít arra, milyen is egy iskolaérett gyermek, mely kompetenciákkal kell rendelkeznie. Ezek mellett a kiadvány segítséget nyújt a szülőnek abban, hogyan tudja gyermekét maximálisan támogatni, kérdése esetén mely hiteles szakemberekhez tud fordulni.

Szülőként nincs könnyű feladatunk – főleg a mai világban, mikor rengeteg információ zúdul az emberre.

Vajon mi a hiteles információ? Milyen az iskolaérett gyermek? Szülőként mit tehetek? Kihez fordulhatok, ha kérdésem van? Ezeket a kérdésköröket nagyon szépen körbejárja a kiadvány.

Külön kiemelném a kedves Olvasónak, hogy a kiadvány megírásában egy hiteles szakmai stáb vett részt, akik szintén nagyon jól ismerik az iskolaérettség fogalmát. Nagy előnye ez a kiadványnak, hogy a szakemberek különféle területekről érkeztek és tudásukat „összegyűrták”, hogy teljes képet nyújtsanak a szülő számára.